

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:375

av **Nina Lundström (L)**

Barnens rätt till gröna ytor

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka barnens rätt till gröna ytor och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Förtätningen av stadsmiljöer innebär att ytor som fickparker, parker och bollplaner exploateras. Täta städer är bra ur kollektivtrafiksynpunkt men täta städer inverkar på den nära livsmiljön. Det finns kommuner som använder uttryck som stenstaden för delar av staden där tätheten är hög.

Täta stadsmiljöer gör det svårare för barn att hitta lekytor. Gröna kilar påverkar också det lokala klimatet. Grönstrukturer kan binda damm och påverkar temperaturen positivt. Gröna kilar och parker kan göra den lokala miljön trevligare och mer spännande för barn att vistas i. Barnens möjligheter att röra på sig och leka är viktigt även ur folkhälsosynpunkt. Långa vistelser i inomhusmiljöer påverkar också hälsan ur infektionssynpunkt. Stora barngrupper som vistas inomhus skapar också grogrund för infektioner. Fysisk aktivitet spelar en avgörande roll i utvecklingen av motoriken och sociala färdigheter.

Från 3–4 års ålder börjar barn våga sig ut i bostadsområdet, ju högre ålder desto större behov av rörelse. Upp till 8 års ålder är radien för barnens rörelser från bostaden mindre än ett par hundra meter. Ju äldre barnen blir desto större radie behöver dessa för lek och idrott.

I täta städer har nyetablering av förskolor ofta problem med att hitta plats för barnens utelek. Gröna ytor är på många håll en bristvara. Markens värde gör att möjligheten att värna gröna ytor minskar i takt med att markpriserna stiger. I Berlin grundades tanken med grönytefaktor ”Biotopflächenfaktor” vilket betyder biotopytfaktor och är den metod man i Sverige kallar grönytefaktor. Syftet med BFF var att definiera och ge konkreta villkor för miljö kvalitetsmål. Det handlar om att förbättra mikroklimat och luftkvaliteten och skapa naturliga miljöer för växter och djur. Målet är också att förbättra bostadsområden. I Berlin ställer man olika krav på grönytefaktor för

olika typer av ny bebyggelse. Områden som människor normalt vistas mycket utomhus i, t.ex. bostadsområden och allmänna platser, har fått ett krav på högre faktor. Däremot behöver inte områden med företag och kontor uppfylla lika hög faktor. När nya områden i Berlin planeras för att bebyggas använder man en bindande reglering i "Grünordnungsplan" som motsvarar detaljplan i Sverige. När förtätning planeras i befintlig innerstadsmiljö så ställs krav på att man uppfyller BFF som en förutsättning för att få bygglov. Beroende på exploateringsgrad ställer man även för befintlig bebyggelse olika krav på grönytefaktor.

Allt tyder på att möjligheten att ställa krav på barnens rätt till grönytor vid nyexploatering eller förändring av befintlig bebyggelse är svag i Sverige. Avvägningen mellan allmänna och enskilda intressen verkar ofta landa i lägre prioritet för barnens rätt till både fria ytor och specifikt gröna ytor. Det plan- och bygglagen betonar är tillgång till "friyta". Om tomten redan är bebyggd ska kraven på friyta tillgodoses i skälig utsträckning. Om en byggnad ändras och ändringen kräver lov eller anmälan, ska kraven på friyta tillämpas i den utsträckning som är skälig med hänsyn till kostnaderna för arbetet och tomtens särskilda egenskaper. Friyta för lek och utevistelse omfattar den yta som barnen kan använda på egen hand vid sin utevistelse. Byggnadsnämnden ska bedöma vad som ska anses som tillräckligt stor och lämplig friyta för lek och utevistelse och det sker i samband med prövning av bygglov.

Det finns samband mellan en friytas kvalitet och utevistelse. Ju högre kvalitet en friyta har desto mer tid spenderar barn utomhus. Utomhusleken kan bidra till kunskapsinhämtning och mentalt välbefinnande genom stressreducering och återhämtning. På svenska förskolor har utomhuslek på rymliga och gröna gårdar visat sig ha samband med bättre nattsömn, välbefinnande, viktkontroll och koncentrationsförmåga hos barnen. Grönstruktur är en av de viktigaste byggstenarna i en levande och rik utemiljö som stimulerar lek och bidrar till en god utevistelse. En grön yta skapar en bra lek- och vistelsemiljö. En lagreglerad förstärkt rätt till gröna friytor för barnen bör utredas.

Nina Lundström (L)